
SCEPSIS OVER ENER- GIECONVENANTEN

Een afspraak is zo gemaakt, maar de praktijk....

Binnenkort licht de minister van Economische Zaken de Tweede Kamer weer in over de jaarlijkse resultaten van de meerjarenafspraken energie-efficiency. Vorig jaar werden de tot dan toe slechtste resultaten behaald. Eén van de redenen: bedrijven breken de belofte om maatregelen met een terugverdientijd tot vijf jaar te nemen.

HARRY PERRÉE

Al sinds 1992 spreekt de rijksoverheid in convenanten met bedrijven af dat deze efficiënter met energie omgaan. De laatste lichte convenanten omvat MEE (Meer-jarenafspraak Energie-Efficiency), voor een select clubje van 120 absolute grootverbruikers, zoals Shell, Heineken en Akzo, en MJA3 voor 1.369 bedrijfsvestigingen, zoals FrieslandCampina, Waterschap De Dommel en Universiteit Maastricht, die qua energieverbruik de tweede viool spelen. Samen zijn de MEE- en MJA3-bedrijven goed voor ruim 80 procent van het industriële energiegebruik en een kwart van het totale energiegebruik in Nederland.

De MJA-bedrijven hebben beloofd tussen 2005 en 2020 30 procent energie te besparen. MEE ontbeert zo'n concreet doel, maar rept van een 'significante bijdrage van de energie-efficiëntie' tot 2020. Om dat te bereiken hebben de bedrijven toegezegd elke vier jaar een energie-efficiencyplan (EEP) op te stellen met daarin de maatregelen die ze gaan nemen. Jaarlijks rapporteert de minister van Economische Zaken rond oktober aan de Tweede Kamer over de resultaten. Uit de laatste kamerbrief (28 oktober 2016) blijkt dat de MEE-bedrijven in 2015 met 1 procent besparing ten opzichte van 2014 het slechtste resultaat hebben bereikt sinds het begin van MEE (2008). Ook de MJA-

Tata Steel streeft in IJmuiden naar meer energie-efficiëntie in de warmbandwalserij

bedrijven presteerden minder dan voorgaande jaren. “Dit is een tegenvallend resultaat, ondanks dat de gemiddelde resultaten over de gehele convenantsperiode nog steeds aansluiten bij de ambitie van de convenanten”, schrijft de minister. Wel kondigde hij aan dat in de laatste convenantperiode (2017-2020) de lat hoger zal liggen voor EEP’s.

Teugels

Energieadviseur Bas Oldenhof van KWA Bedrijfsadviseurs heeft ervaren dat de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO), die de EEP’s toetst, de teugels heeft aangetrokken. KWA heeft zo’n honderd bedrijven geholpen bij het opstellen van de plannen. “Alle bedrijven hebben in deze ronde aanvullende vragen gekregen”, zegt hij. “Dat was vier jaar terug toch echt niet zo. Toen werden veel EEP’s na toetsing direct goedgekeurd.” Nu zou RVO dus strikter vasthouden aan maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. “Die eis staat ook in de milieuvergunning of de Wet milieubeheer. Dat heten dan rendabele maatregelen. De aanvullende vragen waren vooral gefocust op de vraag: heeft het bedrijf alle maatregelen in beeld die aan dat criterium voldoen? Dan wordt ook geëist dat ze de komende vier jaar worden uitgevoerd.”

Boete voor MEE-bedrijven die niet presteren

In het Energieakkoord (2013) hebben de bedrijven die meedoen aan het MEE-convenant toegezegd om, bovenop het convenant, 9 petajoule energie te besparen. Toen vorig jaar bleek dat de bedrijven hiervoor veel te weinig hadden ondernomen, stelde de minister van EZ een AMvB op die bedrijven alsnog verplichtingen zou opleggen. “Dat heeft ze zo doen schrikken”, aldus Joris van Wijnhoven van Greenpeace, “dat er bij het convenant een addendum is afgesproken voor 9 petajoule”. De RVO heeft de 9 petajoule verdeeld over de bedrijven. Als die de besparing in 2020 niet hebben gehaald, dan moeten ze een boete betalen van 12 euro per gigajoule. Zodoende kan de boete, als ze helemaal niks doen, oplopen tot maximaal 108 miljoen euro. Uiterlijk 1 november moeten de MEE-bedrijven bij de RVO een aanvulling op het EEP indienen met de extra maatregelen voor deze besparing. Uiterlijk 1 april 2018 stelt de RVO vast of bedrijven aan hun besparingsopgave voldoen.

Maar Joris Wijnhoven, campagneleider klimaat en energie van Greenpeace, heeft er weinig vertrouwen in dat MEE-bedrijven zich hieraan houden. “Ik hoor van de milieumensen uit die grote bedrijven: ‘Als wij projecten voorstellen met een terugverdientijd van drie of vier jaar, worden we weggehoond.’ Bij een terugverdientijd van meer dan twee jaar zeggen de hoofdkantoren: ‘niet doen.’” Wat ook al niet helpt is dat de overheid de kennis ontbeert over energiebesparingsmaatregelen die grote energieslurpers kunnen nemen. Energieadviseur Oldenhof: “Als een handhaver of overheidsfunctionaris door een fabriek met complexe productieprocessen loopt, is het heel lastig maatregelen te lokaliseren die zich terugverdienen. Elk proces is uniek of heeft eigen randvoorwaarden, waarbij je niet een soort generieke lijst kunt opstellen.” Kritiek over de resultaten van de meerjarenaafspraken komt niet alleen van Greenpeace. Ook bij DCMR Milieudienst Rijnmond klinkt de twijfel. “Als ik kijk naar de meerjarenaafspraken voor energiebesparing dan vind ik dat dat met de convenanten te weinig oplevert”, zegt directielid Maarten de Hoog. “Het tempo van de energiebesparing is de afgelopen jaren gedaald van 2 procent naar 1 procent.”

Laatste woord

Over de MEE-bedrijven heeft DCMR niets te vertellen, over de MJA-bedrijven wel: de RVO geeft een advies over de EEP’s, de omgevingsdiensten hebben het laatste woord. Of de 54 MJA-bedrijven in de regio Rijnmond alle energiebesparingsmaatregelen met een terugverdientijd tot vijf jaar opnemen in hun plannen, zoals vastgelegd in het convenant, is echter onduidelijk. DCMR heeft er geen gegevens over. “We staan in een rol waarin we tot nu toe beperkte middelen hadden”, verklaart De Hoog. DCMR had geen geld voor deugdelijk energietoezicht. Pas sinds dit jaar is er vanuit provincie en gemeenten geld - “enkele tonnen” - beschikbaar voor toezicht op energiebesparende maatregelen. “De toetsing was altijd marginaal.” Alleen op evidente maatregelen was toezicht, “maar je kunt geen diepgaand onderzoek doen bij een bedrijf over bijvoorbeeld een offerte voor het aanpassen van installaties.” Zo kunnen omgevingsdiensten niet waarborgen dat alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd tot vijf jaar daadwerkelijk worden uitgevoerd. De Hoog heeft er vertrouwen in het voortaan beter gaat. Volgens hem hebben bedrijven energietransitie nu hoger op de agenda staan. “Met de extra middelen kunnen we beter toetsen en heel belangrijk: we kunnen ook gaan toezien op deze plannen.” Toch blijft de vraag wat de besparingen opleveren. Hoewel ministerie en minister dikwijls praten over ‘besparingen’, is er van absolute besparingen geen sprake. “De term ‘besparing’ betekent niet dat het energiegebruik evenredig is afgenomen, maar dat het energiegebruik x% hoger zou zijn geweest zonder die uitgevoerde maatregelen”, mailt het ministerie. “Je installatie kan nog zo efficiënt zijn, maar als je meer gaat produceren stoot je meer uit”, reageert Wijnhoven. En dus pleit hij voor groene industriepolitiek. “Wij bepleiten achterblijvers te straffen - de energiebelasting omhoog - en daarmee fondsen te creëren voor de voorlopers.”